

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

**ЕКОНОМІЧНА КІБЕРНЕТИКА:
ІНСТРУМЕНТИ І МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА
ОРГАНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ**

**Міністерство освіти і науки України
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»
Український державний університет науки і технологій**

**ЕКОНОМІЧНА КІБЕРНЕТИКА:
ІНСТРУМЕНТИ І МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА
ОРГАНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ**

**Збірник наукових праць
за матеріалами Всеукраїнської інтернет-конференції
1-2 березня 2024 р.**

(Лист ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» №21/08-57 від 12.01.2024 р.)

Дніпро
2024

Організатори конференції:

кафедра економічної інформатики

Українського державного університету науки і технологій;

Університет імені Альфреда Нобеля;

Національний університет «Запорізька політехніка»

Склад редакційної групи:

Л.М. Савчук, Л.М. Бандоріна, Л.І. Лозовська, К.О. Удачина

Економічна кібернетика: інструменти і методи дослідження та організації економічних процесів : збірник наукових праць за матеріалами Всеукраїнської інтернет-конференції, м. Дніпро, 1-2 березня 2024 р. Дніпро : УДУНТ, 2024. 219 с.

Збірник наукових статей за матеріалами Всеукраїнської інтернет-конференції, присвяченої вивченню, розробці та використанню інструментів і методів дослідження та організації економічних процесів, науково-практичному опрацюванню результативного застосування сучасних комп'ютерних технологій та вирішенню проблем управління соціально-економічними системами.

Матеріали збірника будуть корисними науковцям, аспірантам, що займаються дослідженнями проблем у сфері економіко-математичного моделювання, розробки та використання комп'ютерних систем та інформаційних технологій в бізнесі, а також практичним працівникам.

Матеріали подано в авторській редакції.

Відповідальність за дотримання норм авторського права, за зміст і достовірність матеріалів несуть автори.

ЗМІСТ

КОМП'ЮТЕРНІ СИСТЕМИ, ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ХМАРНІ ОБЧИСЛЕННЯ В ОСВІТІ, НАУЦІ, ТЕХНІЦІ ТА ЕКОНОМІЦІ

Бандоріна Л. М., Климкович Т.О., Хрущова О.В. КОНЦЕПЦІЯ УДОСКОНАЛЕННЯ МОДУЛЮ УПРАВЛІННЯ АСОТИМЕНТОМ ТОВАРІВ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ МАРКЕТИНГОВОЇ ТОВАРНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА	6
Жуковський Д.М. ОЦІНКА ПЕРСПЕКТИВ ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДІВ МАШИННОГО НАВЧАННЯ У АНАЛІТИЦІ ПОКАЗНИКІВ ВЕБ-РЕСУРСІВ	13
Levkovets N.P. DIGITAL TECHNOLOGIES IN CASH ACCOUNTING AT THE ENTERPRISE	19
Лозовська Л.І., Терещенко Е.В. РОЗРОБКА ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ОПТИМАЛЬНОЇ КОМБІНАЦІЇ РЕСУРСІВ В УМОВАХ РИЗИКУ НЕДОПОСТАВКИ	24
Monia A.G., Vychkova D.M. COMPARATIVE MATHEMATICAL ANALYSIS OF TRANSMISSION AND AXIAL DISC BRAKES	32
Нетикша К., Лебідь О. ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ ПРЕДМЕТА «ІНФОРМАТИКА» У СТАРШИХ КЛАСАХ	38
Усенко М.П., Бандоріна Л.М. ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ БІЗНЕСУ КРИЗЬ ПРИЗМУ ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	43

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ДОСЛІДЖЕННЯ І РОЗРОБКИ ПРИКЛАДНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ

Будяков Г.В. ТЕОРІЇ СТАНОВЛЕННЯ ІТ-АУТСОРСИНГУ	50
Лубенець Д.Є., Коряшкіна Л.С. ВИКОРИСТАННЯ GIS ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ РОЗВ'ЯЗАННІ ОПТИМІЗАЦІЙНИХ ЗАДАЧ ГУМАНІТАРНОЇ ЛОГІСТИКИ	55
Підгорна К.Д., Удачина К.О., Підгорний В.О. ОГЛЯД ІСНУЮЧИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ ДЛЯ ОПТИМАЛЬНОГО РОЗКРОЮ МАТЕРІАЛУ: АНАЛІЗ ПЕРЕВАГ ТА НЕДОЛІКІВ	61
Савчук Р.В., Кошевий М.В. КРИТИЧНИЙ ОГЛЯД ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ БІЗНЕС АНАЛІЗУ	70
Ярмоленко Л.І., Байматов Р.В. УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСІВ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ ЗА ДОПОМОГОЮ ІМІТАЦІЙНОЇ МОДЕЛІ	75

ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМИ СИСТЕМАМИ

Андрос С.В. СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК СИСТЕМИ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ	85
Бандоріна Л.М., Жмуренко В.Г., Завгородній К.О., Завгородня О.О. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ	90
Бушуєв М.Б., Петренко В.О., Фонарьова Т.А. НАПРЯМИ ІНВЕСТИЦІЙ В ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ ПІДПРИЄМСТВА З НАДАННЯ ІНЖИНІРИНГОВИХ ПОСЛУГ	95
Nilorme T. MANAGEMENT OF ENERGY EFFICIENCY PROJECTS AT ENTERPRISES..	100

Гогунська О.А., Захарченко П.В. СУЧАСНІ СТРАТЕГІЇ ТА МОДЕЛІ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ПРИМОРСЬКИХ ДЕСТИНАЦІЙ	105
Калініченко З.Д. ОСТАННІ ТЕНДЕНЦІЇ У РЕФОРМАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ТА ЗЕМЛЕУСТРОЮ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ	110
Калініченко З.Д., Пестрецова Р.Я. ПОЗИЦІЇ УКРАЇНИ В МІЖНАРОДНИХ РЕЙТИНГАХ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ПРИСКОРЕННЯ ЕКОНОМІЧНИХ РЕФОРМ	118
Kanishchev I., Lozovska L. OVERVIEW OF THE CURRENT STATE OF DIGITALIZATION OF EDUCATIONAL ASSETS IN THE CONDITIONS OF THE NEW ECONOMY	127
Лебедева В.К., Джигайло А.О. ЕЛЕКТРОННА ТОРГІВЛЯ ТА АНАЛІЗ НОВИХ ТЕНДЕНЦІЙ В ТЕХНОЛОГІЯХ ПРОДАЖ	133
Лебедева В.К., Шашков Р.О. СУТНІСТЬ, ЦІЛІ, ФУНКЦІЇ ТА ІНСТРУМЕНТИ ЕКОНОМІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ ЯК ЧИННИКА РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ	142
Леонідов І.Л. ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЯ ПРИВЛАСНЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВОГО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПРОДУКТУ: ІНСТРУМЕНТИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ	151
Литвинов Д.В., Топоркова О.А. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПОДАТКОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ	166
Ляховська О.В. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ У УМОВАХ ВІЙНИ	173
Савчук Л.М., Долгушин І.В. ДОСЛІДЖЕННЯ ПИТАНЬ ОРГАНІЗАЦІЇ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО АНАЛІЗУ ДАНИХ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ	178
Савчук Л.М., Мандрика Т.П., Ковальчук Є.В. ПРОБЛЕМИ РОЗРОБКИ І ВИКОРИСТАННЯ ПОВЕДІНКОВИХ СТРАТЕГІЙ ІТ-БІЗНЕСУ	183
Савчук Л.М., Олексієнко Є.В. ОГЛЯД І КРИТИЧНИЙ АНАЛІЗ МОДЕЛЕЙ ЦІНОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА	188
Савчук Л.М., Удачина К.О., Булденко В.А. ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ РЕЙТИНГОВОГО ОЦІНЮВАННЯ ПІДСИСТЕМ ПІДПРИЄМСТВА	193
Solomennyi O. EXPERT ASSESSMENTS AS A METHOD OF DETERMINING THE EFFICIENCY OF INTELLECTUAL AND INNOVATIVE TECHNOLOGIES	203
Ус С.А., Тимошенко Л.В. УПРАВЛІННЯ ТОРГОВЕЛЬНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ НА ОСНОВІ КОГНІТИВНОГО МОДЕЛЮВАННЯ	208
Циплаков А.І., Топоркова О.А. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА ПІД ЧАС ВІЙНИ В УКРАЇНІ	213

ЕЛЕКТРОННА ТОРГІВЛЯ ТА АНАЛІЗ НОВИХ ТЕНДЕНЦІЙ В ТЕХНОЛОГІЯХ ПРОДАЖ

Лебедєва В.К.

*кандидат економічних наук, професор, професор кафедри міжнародної
економіки і соціально-гуманітарних дисциплін*

Джигайло А.О.

студент групи ЕК902-23М

Український державний університет науки і технологій

м. Дніпро, Україна

Анотація. Досліджено теоретичні питання сучасної електронної торгівлі та проаналізовано нові тенденції в технологіях продаж.

Ключові слова: *електронна торгівля, електронні послуги, електронні платіжні системи, еквайринг, електронна митниця.*

Постановка проблеми. В умовах євроінтеграції економіки України та розвитку сучасних технологій міжнародної торгівлі стає актуальною проблема імплементації європейських механізмів й інструментів в інформаційне законодавство України щодо електронної торгівлі, а також аналіз досвіду її впровадження в країнах-членах ЄС.

Виклад основного матеріалу. За часів незалежності України галузь інформаційно-комунікаційних технологій та ринок е-послуг, які на сьогодні стають одним з базових засобів національного виробництва, тривалий час розвивалася без підтримки з боку держави. Роль держави переважно обмежувалася збором статистичних відомостей та перевірок ІТ-сектору. У контексті подальшої євроінтеграції України в умовах розвитку нової та всеосяжної ЗВТ між Україною та країнами ЄС питання імплементації європейських механізмів й інструментів в інформаційне законодавство України суттєво актуалізувалося, так само як і проблема вивчення досвіду становлення інформаційного суспільства у країнах - членах ЄС.

В Україні закладено правові засади побудови інформаційного суспільства. Зокрема, прийнята низка законодавчих та нормативно-правових актів: «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки»; «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» (платіжні електронні сервіси); «Про інформацію»; «Про захист персональних даних»; «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах»; «Про електронні документи та електронний документообіг»; «Про електронний цифровий підпис»; «Про державну таємницю»; «Про телекомунікації»; «Про Концепцію Національної програми інформатизації»; «Про концепцію розвитку електронного урядування»; «Про Стратегію розвитку інформаційного суспільства»; «Про запровадження Національної системи індикаторів розвитку інформаційного суспільства»; «Про електронну комерцію» тощо.

Ці нормативно-правові акти ще потребують подальшої гармонізації та приведення у відповідність до стандартів ЄС та до ініціативи країн ЄС «Цифровий порядок денний для Європи-2020», проте вже тепер їх використання може сприяти удосконаленню регулювання ринку телекомунікаційних послуг в Україні відповідно до правил та найкращих практик країн ЄС, а також показників, які включено до складу Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні.

Важливим кроком на шляху розвитку е-торгівлі в Україні стало прийняття у вересні 2015 р. Закону України «Про електронну комерцію». Цей Закон є базовим для розуміння принципів е-комерції (е-торгівлі), порядку укладання е-правочинів та інших істотних умов діяльності у цій сфері, хоча сам термін «електронна торгівля» в Законі отримав досить вузьке тлумачення, він не охопив питання, що впливають з усіх відносин електронної торговельно-економічної діяльності, як договірних, так і недоговірних. Обмеженість Закону міститься і в тому, що операції з е-торгівлі віднесено до різновиду звичайної господарської діяльності у сфері електронної купівлі-продажу, реалізації товарів дистанційним способом покупцю шляхом вчинення електронних

правочинів із використанням інформаційно-телекомунікаційних систем, і Закон не пов'язує цю діяльність з отриманням прибутку [1].

Недоліком Закону є також те, що у визначення поняття «електронна торгівля» не включено поняття «е-послуги». За Законом, е-торгівля відбувається тільки у сфері реалізації товарів дистанційним способом. Проте головний недолік Закону - це унормування механізмів розвитку лише внутрішньої (національної) е-комерції (е-торгівлі). Розвиток міжнародної е-торгівлі документ не передбачає. Цей факт свідчить про те, що вже сьогодні, коли йдеться про функціонування нової та всеосяжної зони вільної торгівлі між Україною та країнами ЄС, Закон не відповідає новим вимогам щодо розвитку міжнародної е-торгівлі.

За межами цього Закону залишилися і такі важливі питання, як:

- фінансові розрахунки із застосуванням електронних, мобільних і термінальних платіжних систем;

- дерегуляція відносин між державними органами та експортерами (учасниками е-торгівлі) в частині впровадження простих и прозорих механізмів повернення валютних грошових надходжень, митного оформлення, а також логістичної частини таких операцій;

- наданням е-послуг, необхідних для забезпечення безпеки е-процедур при оформленні й здійсненні правочинів з продажу е-товару або е-послуг, зокрема, е-способом через е-канал продажів (наприклад, ПО, е-ігри, інший цифровий контент), які складають близько 10% від усього обсягу е-платежів;

- застосування в е-комерції міжнародного еквайрингу - прийом карткових платежів в обслуговуванні е-торговельних операцій, які базуються в країні, відмінної від країни еквайра. Основний принцип цієї операції полягає в тому, що плата за платіжні операції, пропонована провайдером платіжних ІТ-послуг, повинна бути однаковою незалежно від того, є платіж національним чи міжнародним з урахуванням положення SEPA (від англ. «Єдина зона євро платежів»). Цей вид е-комерції широко використовується на єдиному європейському ринку роздрібних платежів. Нині зона SEPA охоплює більше

500 млн громадян, понад 20 млн підприємств та європейські державні органи влади;

- механізм регулювання відносин при укладенні е-договору між суб'єктами ЗЕД або міжнародної е-торгівлі [2].

Тенденції світового розвитку диктують нові завдання щодо розвитку світової торгівлі і насамперед це спрощення митних і логістичних процедур під час увезення та вивезення товарів на території країн та зменшення ризиків порушення безпеки. В Україні ця сторона зовнішньої торгівлі залишається недеформованою. Вхідження до європейського ринку потребує створення нових е-інформаційних систем та моделей комерційної діяльності у сфері міжнародної е-торгівлі, що будуть функціонально сумісними з аналогічними системами різних країн. Якщо у переглянутій 2006 р. Кіотській конвенції зі спрощення й узгодження митних процедур передбачено створення нової структури, за допомогою якої можуть функціонувати сучасні види торговельної практики, то Україна має включитися в цей процес і врахувати наявний досвід країн ЄС.

Країни ЄС визначили, що для виконання завдань Кіотської конвенції необхідно зменшити різницю між митними процедурами країн ЄС із застосуванням нового механізму - е-митниці. Дії, які відбулися у виконання задачі створення е-митниці, вилилися в:

- об'єднання існуючих систем контролю за експортом, імпортом і транзитом країн ЄС в єдину систему - за принципом «єдиного вікна»;
- уведення системи єдиного обліку суб'єктів міжнародної е-торгівлі з реєстрацією тільки в одній державі;
- надання суб'єктам міжнародної е-торгівлі можливості використання місць єдиного е-доступу для оформлення міжнародних ділових операцій;
- проведення всіх фактичних перевірок товару в один час і в одному місці;

- проведення відбору товарів для митного догляду на прикордонних та внутрішніх пунктах митного оформлення на основі автоматизованого аналізу ризиків;

- здійснення збору, повернення та звільнення від платежів уповноваженим суб'єктом у митному органі за його вибором або в місці, де він зареєстрований і де знаходяться його документи;

- запровадження безпаперового середовища для подальшого розвитку е-митниці й міжнародної (е-)торгівлі між країнами ЄС, а також подання митної декларації в е-виді зі свого місця розташування;

- проведення е-обміну інформацією між митними пунктами пропуску на території всього ЄС, де вона необхідна для митних процедур;

- уведення в дію окремих положень митного законодавства ЄС, яке передбачає обов'язкову норму: перед в'їздом на територію ЄС перевізник має надати митному органу е-декларацію на вантаж за всіма вимогами щодо проведення імпорتنих й експортних операцій в межах країн ЄС [3].

Отже, при виконанні рішень Кіотської конвенції Україна має безпосередньо відштовхуватися від норм, вже діючих в ЄС.

У 2008 р. Кабінет Міністрів України остаточно схвалив Концепцію створення багатофункціональної комплексної системи «Електронна митниця». Її повне практичне впровадження дозволить вийти на якісно новий рівень обслуговування товарів, що експортуються й імпортуються, а також збільшить надходження до бюджету від митних зборів у 2,3 рази.

Виходячи з європейського досвіду, складовими елементами української «Електронної митниці» повинні бути такі підсистеми, як: єдина міжвідомча автоматизована система збору, збереження й обробки ін-формації, в тому числі від різних відомств; е-документообіг; е-аналіз ризиків й управління ними; е-декларування; автоматизований контроль за транзитом та здійснення всіх видів державного контролю; уніфікована база нормативних та довідкових документів, які використовуються в митних цілях; інформаційне забезпечення пост-аудиту та правоохоронної діяльності. Е-митниця повинна функціонувати в

режимі реального часу, бути доступною кожному авторизованому користувачеві й орієнтуватися на використання визнаних міжнародних форматів е-документів, що подаються до митного оформлення у е-вигляді. Завдяки цьому митні органи України можуть максимально інтегруватися в міжнародні комерційні віртуальні процеси й інформаційні потоки в глобальному ланцюзі постачань товарів.

Важливим напрямком імплементації європейського досвіду є перехід до електронного документообігу із застосуванням е-цифрового підпису. Поки що в Україні відсутні єдині стандарти на підтримку подання даних для потреб е-документообігу. Для всіх рівнів органів державної влади має бути створена єдина система е-документообігу. А це означає, що слід забезпечити універсальне впровадження систем автоматизованого діловодства та документообігу в органах влади, яке об'єднало б інформаційні та е-системи державних структур в єдину загальнодержавну систему. У більшості міністерств та відомств України поки що не затверджені технічні регламенти, необхідні для впровадження та функціонування систем е-документообігу та е-цифрового підпису [4].

Необхідною передумовою цього процесу є забезпечення державних структур надійними засобами е-цифрового підпису, який поки що не інтероперабельний з ряду організаційних і технологічних причин. І це значно сповільнює розвиток е-торгівлі в Україні, зокрема е-звітності, і негативно впливає на інтеграцію України в європейський та світовий простори.

Впровадження е-цифрового підпису потребує вирішення багатьох проблем. Передусім це стосується питань, пов'язаних із: забезпеченням функціонування Центрального засвідчувального органу як основної інституції у системі функціонування е-цифрового підпису; проблемою сумісності форматів ключів, які видають акредитовані центри сертифікації ключів. Українським законодавством поки що не врегульовано питання шифрування даних, і це створює додаткові складнощі в роботі із суб'єктами міжнародної е-торгівлі, які

вимагають конфіденційності документів, що подаються до митних органів влади, та не бажають подавати звітність у відкритому вигляді.

З 2014 року у країнах ЄС діє нормативний документ, який регламентує е-транзакції на внутрішньому ринку, так званий «регламент eIDAS». Згідно з цим документом, транзакції в кордонах ЄС здійснюються за допомогою стандартизованого токена для генерації єдиного пан-європейського цифрового підпису. В рамках ІКТ-стратегії (Digital Agenda) в країнах ЄС впроваджено регламент цифрової ідентифікації приватних осіб і організацій при здійсненні фінансових і ділових операцій в Internet. Регламент носить назву Electronic Identification and Signature (eIDAS). Зокрема, для приватних осіб таким токеном може бути національний е-паспорт або смартфон, для організацій - смарткарти, USB-токени та інші пристрої. Всі пристрої для генерування цифрового підпису повинні проходити обов'язкову сертифікацію. Відповідно до стандарту, пан-європейський е-цифровий підпис повинен мати єдину логічну структуру даних, а його шифрування і захист повинні будуватися відповідно до стандартів міжнародної організації - ICAO.

Токен має бути оснащений PIN - та PUK-кодами, щоб створення підпису не могло здійснюватися без відома користувача. Крім цього, токен повинен співпрацювати з єдиними майданчиками взаємодії між організаціями ЄС (EU Single Points of Contact), які проводять е-ділові операції між країнами союзу (у тому числі е-торгівельні операції). Ці параметри е-документообігу також мають бути використані в Україні.

Сьогодні в Україні частково створено нормативно-правову і технологічну основу для функціонування систем е-документообігу в органах державної влади, і це може забезпечити становлення умов для розвитку багатофункціональної комплексної системи «Електронна митниця», зокрема, до 2015 р. чітко розписано конкретні заходи щодо цього.

В Україні порядок визначення підприємств, до товарів яких може застосовуватися процедура е-декларування, мають включатися до Реєстру підприємств, який розміщено на сайті відповідних державних органів.

Включення до реєстру залежить від певних критеріїв, яким повинні відповідати підприємства: по-перше, підприємство має бути учасником міжнародної е-торгівлі, пов'язаної з переміщенням товарів через митний кордон України упродовж принаймні одного року, по-друге, повинен бути укладений договір про надання посадовим особам митних органів права безперешкодного доступу до фінансових і банківських документів, які стосуються переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон. Основні наслідки від використання е-декларування можна звести до того, що: а) станеться прискорення митних процедур та підвищиться вірогідність відомостей, заявлених у декларації. Товари не потрібно бути везти на склади тимчасового зберігання та не буде необхідності оформлювати паперову експортну декларацію (повне оформлення однієї е-декларації буде займати - 12-15 хвилин); б) фактично буде усунуто людський фактор, тобто зведено до мінімуму безпосередні контакти посадових осіб митних органів й учасників міжнародної е-торгівлі: у експортера не буде прямого контакту з інспектором - він не знатиме, який інспектор з ним працює, а інспектор не бачитиме, яке підприємство він оформляє. Відсутність прямого контакту представника митниці з конкретним експортером - це суттєве зниження корупційних ризиків [5].

Як основні критерії для участі суб'єкта міжнародної е-торгівлі в системі е-декларування, у тому числі із застосуванням комплексів національної автоматизованої інформаційної системи е-декларування, можна назвати: 1) наявність у суб'єкта міжнародної е-торгівлі певного статусу, (наприклад, «Добросовісний учасник зовнішньоекономічної діяльності»); 2) наявність зони митного контролю (тимчасової або постійної), створеної суб'єктом такої торгівлі; 3) наявність у суб'єкта торгівлі засобу ідентифікації - пломбінатора, який наданий митни-цею, та програмних засобів, які забезпечують взаємодію з інформаційними системами національних митних органів певної країни при обміні е-документами, а також носія ключової інформації, сумісного з програмно-технічним комплексом засвідчувального центру митних органів (засіб е-цифрового підпису). Суб'єкти міжнародної е-торгівлі повинні

самостійно визначитись і придбати е-цифровий підпис у одного з акредитованих у країні центрів сертифікації ключів.

Висновки. Для ефективної імплементації європейських механізмів й інструментів в інформаційне законодавство України щодо електронної торгівлі необхідно провадження таких першочергових заходів: конкретизація правового регулювання засобів захисту інформації; визначення механізмів застосування електронного цифрового підпису без сертифіката центру сертифікації; адантація єдиною інформаційною України до комп'ютеризованою транзитної системи країни ЄС.

Перелік посилань:

1. Закон України «Про електронну комерцію» №675-VIII від 25 вересня 2015 р. / Відомості Верховної Ради (ВВР). - 2015 р. - №45, ст. 410.

2. Боднар І.Р. Сучасні реалії інформаційного суспільства: проблеми становлення та перспективи розвитку [Текст] : монографія / І.Р. Боднар ; Укоопспілка, Львів. комерц. акад. - Л. : Вид-во Львів. комерц. акад., 2013. - 320с.

3. Дмитрієва Н.О. Стратегічні підходи відносно електронних систем підтримки експортерів України / Н.О. Дмитрієва // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. - 2015. - №3 (80). - С. 164-174

4. Дмитрієва Н.О. Активізація електронної торгівлі України в контексті попиту на інформаційні послуги / Н.О. Дмитрієва // Зовнішня торгівля: право та економіка. - 2015. - №5- 6. - С. 84-96.

5. Юдін О.М. Системи електронної комерції: створення, просування і розвиток [Текст] : монографія / О.М. Юдін, М.В. Макарова, Р.М. Лавренюк ; ВНЗ Укоопспілки «Полтав. ун-т економіки і торгівлі». - Полтава : РВВ ПУЕТ, 2011. - 201 с.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**ЕКОНОМІЧНА КІБЕРНЕТИКА:
ІНСТРУМЕНТИ І МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА
ОРГАНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ**

Збірник наукових праць
за матеріалами Всеукраїнської інтернет-конференції
1-2 березня 2024 р.

Відповідальний редактор Л.І. Лозовська
Комп'ютерна верстка Л.В. Мала

Український державний університет науки і технологій

2023